

Program aktywności lokalnej na lata 2010 - 2013

I Wstęp

Program aktywności lokalnej jest dokumentem uzupełniającym zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rypin na lata 2007-2013. Wypływa wprost z rozdziału VIII Strategia i harmonogram działań, gdzie misją Gminy Rypin w zakresie polityki społecznej jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków życia ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, które zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla ubogich. Wykluczenie społeczne oznacza wyłączenie z życia społecznego. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym regionie, ponieważ zagraża wielu grupom i osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną – bezdomnym, uzależnionym, osobom opuszczającym zakłady karne.

W ramach programu aktywności lokalnej przewiduje się zastosowanie środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji, prac społecznie użytecznych, działań o charakterze środowiskowym i innych działań o charakterze środowiskowym.

W realizacji programów aktywności lokalnej stosuje się zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, mających doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie im zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Wyróżnia się instrumenty aktywizacji zawodowej, społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej.

Zakończenie udziału w programie aktywności lokalnej powinno przyczynić się – dla odbiorców tych działań – do wzrostu ich kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych umożliwiających im powrót do życia społecznego, w tym aktywizację zawodową i powrót na rynek pracy.

Największym problemem dla mieszkańców Gminy Rypin jest bezrobocie. Najbardziej wykluczeni pozostają Ci, którym pracą jest znaleźć najtrudniej – długotrwale bezrobotni, przyzwyczajeni do życia z zasiłków i dotacji przysługujących im z mocy prawa z ośrodków wspierających, takich jak PUP, czy OPS. Na tym tle najpoważniejszym wyzwaniem wydaje się właśnie przerwanie zakłętego kręgu, w którym trwają osoby będące na marginesach społeczeństwa – wykluczone społecznie.

Poniższa tabela przedstawia bezrobocie w Gminie Rypin z podziałem na płeć.

Data	Liczba bezrobotnych ogółem		Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
31.12.2005	508	412	33	88
31.12.2006	464	298	22	68
31.12.2007	394	173	33	45
31.12.2008	238	126	24	53
30.06.2009	265	136	33	58
31.12.2009	351	244	63	93

Dane: Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie

Bezrobocie należy do największych problemów społecznych w gminie. Istniejące podmioty gospodarcze nie mają wystarczającego potencjału, by stworzyć miejsca pracy dla bezrobotnych mieszkańców gminy. Rolnictwo natomiast, nawet w okresach rozwojowych nie generuje przyrostu miejsc pracy, a w miarę wprowadzania coraz nowocześniejszych narzędzi ujawnia ukryte bezrobocie.

W ramach Programu Aktywności Lokalnej 2010 - 2013 realizowanego w ramach projektu „Aktywna integracja w gminie Rypin” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego działaniami o charakterze aktywizacyjnym oraz integracyjnym objęci zostaną mieszkańcy Gminy Rypin. Działania realizowane w ramach PAL mają przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu na poziomie subiektywnego odczucia społeczności lokalnych gminy, ale również na poziomie obiektywnej oceny innych mieszkańców.

Program Aktywności Lokalnej pozwala także na realizację zadania, które nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (art. 3 pkt 2), który mówi: „Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w

art. 2 ust.1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem”.

Program ten jest także niezbędnym dokumentem do realizacji projektów z Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII – „Promocja Integracji Społecznej”.

Realizacja Programu Aktywności Lokalnej wpłynie również na stworzenie pozytywnego wizerunku Ośrodka Pomocy Społecznej w Rypinie.

II. Cele programu

II.1. Cele główne

1. Pobudzenie i zwiększenie aktywności życiowej, społecznej i zawodowej grupy docelowej (osoby bezrobotne, poszukujące pracy lub niepozostające w zatrudnieniu, będące w wieku aktywności zawodowej i korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, należące do następujących grup: długotrwale bezrobotni; osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi).
2. Zainicjowanie partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju form aktywnej integracji oraz upowszechnienie i wsparcie pomocy społecznej.
3. Zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego.

II.2. Cele szczegółowe

1. Aktywizacja społeczna i zawodowa świadczeniobiorców pomocy społecznej (grupy docelowej) poprzez ich przygotowanie do wejścia lub powrotu na rynek pracy.
2. Wzmocnienie poczucia wartości i wiary we własne siły.
3. Zmiana postaw na proaktywne i wzrost aktywności społecznej.
4. Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (z grup szczególnego ryzyka) i ich otoczenia.
5. Wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców.
6. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rypin poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych.
7. Prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym.
8. Promocja idei wolontariatu.

Efektywność programu będą określać rezultaty

II.3. Rezultaty:

1. W obszarze zdolności motywacyjnych (zwiększenie motywacji, większa wiara we własne możliwości, podniesienie poziomu samooceny) – poprzez zajęcia z psychologiem.
2. W obszarze kluczowych umiejętności pracowniczych (nabycie umiejętności pracy w zespole lub pracy indywidualnej, nabycie umiejętności korzystania z technologii informatycznych, nabycie umiejętności komunikacyjnych – kontakty interpersonalne) – poprzez uczestnictwo w projekcie.
3. W obszarze umiejętności praktycznych (umiejętność wypełniania formularzy, sporządzania dokumentów CV, nabycie umiejętności poruszania się po rynku pracy – wzrost wiedzy na temat lokalnego rynku pracy) – poprzez zajęcia z doradcą zawodowym.
4. W obszarze osobistych predyspozycji (poprawa autoprezentacji, poprawa samopoczucia, zwiększenie zaangażowania w wykonywane zadania, nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzrost poczucia odpowiedzialności za wykonywane zadania) – zajęcia z psychologiem.
5. Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności wśród mieszkańców Gminy Rypin w obszarze przeciwdziałania marginalizacji społecznej.
6. Upowszechnianie kształcenia ustawicznego.
7. Ułatwienie dostępu do poradnictwa i informacji.

Program aktywności lokalnej charakteryzuje się trwałością i skutecznością rozwiązań, ma charakter długofalowy, gdyż zaktualizowana wiedza i nabyte umiejętności zwiększą potencjał uczestników oraz ich szanse na wejście lub powrót na rynek pracy.

III. Metody pracy wykorzystywane do realizacji programu:

Realizacja programu aktywności lokalnej stanowić będzie jedno z narzędzi wykorzystanych w ramach wdrażania projektu systemowego pn. „Aktywna integracja w gminie Rypin”.

W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

1. Środowiskowej pracy socjalnej – działania realizowane przez pracownika socjalnego, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi, w tym z wykorzystaniem kontraktu socjalnego.
2. Instrumentów aktywnej integracji – szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, o której mowa w zasadach

przygotowania, realizacji rozliczania projektu systemowego Ośrodka Pomocy Społecznej.

3. Działań o charakterze środowiskowym – inicjatywy integrujące obejmujące m.in. badania, edukację społeczną i obywatelską, inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym i sportowym.

Program będzie zarządzany przez zespół projektowy w skład którego wejdą: koordynator projektu, pracownicy socjalni zajmujący się aktywną integracją oraz główny księgowy.

IV. Odbiorcy programu:

Uczestnikami programu aktywności lokalnej będą osoby bezrobotne, poszukujące pracy lub niepozostające w zatrudnieniu, będące w wieku aktywności zawodowej i korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, należące do następujących grup: długotrwale bezrobotni; osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi.

Grupa docelowa projektu zostanie zakwalifikowana do uczestnictwa w programie w drodze rekrutacji i selekcji przeprowadzonej przez pracowników socjalnych.

Osoby po zakwalifikowaniu i zatwierdzeniu grupy docelowej złożą oświadczenia o zgodzie na uczestniczenie w programie. Z zakwalifikowanymi uczestnikami dodatkowo pracownicy socjalni zawrą kontrakty socjalne, które zostaną zaakceptowane przez kierownika ośrodka.

V. Realizatorzy

Realizatorami zadań programu są:

1. Gmina Rypin
2. Jednostki organizacyjne gminy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypin, Gminna Publiczna Biblioteka w Kowalkach, szkoły, przedszkola, sołectwa.
3. Organizacje pozarządowe i kościelne.

VI. Harmonogram działań

1. Rozpoznanie środowiska lokalnego za pomocą badań i analiz: obserwacja, wywiady, analiza dokumentów zastanych.
2. Rozwijanie komunikacji społecznej i integracji w środowisku: edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, działań integrujących.
3. Promowanie pracy wolontarystycznej: wykorzystanie w realizacji działań pracę chętnych wolontariuszy oraz liderów lokalnych.
4. Aktywizacja i mobilizacja mieszkańców do rozwiązywania grupowych i środowiskowych problemów: z wykorzystaniem tradycyjnych oraz innowacyjnych metod edukacji,

informacji oraz pracy socjalnej.

5. Specjalistyczne wsparcie dla osób potrzebujących pomocy i doradztwa.

VII. Finansowanie programu:

1. Środki unijne – Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2. Fundusze strukturalne - Program Operacyjny Kapitał Ludzki
3. Środki własne Gminy Rypin.
4. Sponsorzy.

VIII. Podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych części składowych programu

Jednostką odpowiedzialną za realizację programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rypin, który będzie także koordynował wszystkie zadania i działania związane z jego realizacją.

IX. Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie projektów realizowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej odbywać się będzie systematycznie w trakcie trwania projektu na potrzeby zarządzania projektem oraz podejmowania decyzji.

Cel i przewidywane skutki podjęcia uchwały.

Zgodnie z art. 17 ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późniejszymi zmianami) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Uchwałą Nr IX/56/07 Rady Gminy Rypin z dnia 13 czerwca 2007 roku przyjęta została Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Rypin. Zgodnie z art. 110 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 28 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.) w ramach programu operacyjnego mogą być prowadzone projekty systemowe polegające na dofinansowaniu zadań określonych w odrębnych przepisach.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki w Priorytecie VII dotyczy promocji integracji społecznej. Celem tego priorytetu jest zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy, a także

podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego, poprzez przygotowanie ich do wejścia lub powrotu na rynek pracy.

Beneficjentem projektów systemowych w tym priorytecie jest ośrodek pomocy społecznej, który może realizować projekt poprzez zastosowanie narzędzi: kontraktu socjalnego i programu aktywności lokalnej. Program aktywności lokalnej stanowi część projektu systemowego pn. „Aktywna integracja w gminie Rypin”.

Realizacja programu aktywności lokalnej będzie sfinansowana ze środków na realizację projektu systemowego w ramach ustalonej alokacji przez Instytucję Pośredniczącą dla Gminy Rypin na 2010 - 2013 rok.

Przyjęcie przez radę gminy programu aktywności lokalnej stanowi jeden z etapów otrzymania środków finansowych przyznanych dla gminy w ramach ustalonej alokacji, które będą dostępne po złożeniu wniosku i podpisaniu wieloletniej umowy ramowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.